

**SYLVAIN
DE BLEECKERE**
gastheer Philippe Lepers

zondag 11 maart 2018 om 10.30 u.
Oranjerie Broeltuin, Broelkaai 6, 8500 Kortrijk

HET PENHUIS
is een organisatie van openbare bibliotheek Kortrijk,
Schouburg Kortrijk en stad Kortrijk.

REDACTIE
Piet Devos & Gie Devos
info@pietdevos.be | giedevos@skynet.be

reacties en suggesties zijn welkom

PROGRAMMA 2017 - 2018

Connie Palmen

zondag 8 oktober 2017 | gastheer Yves Van Durme

Frank Westerman

zondag 12 november 2017 | gastheer Piet Devos

Maud Vanhauwaert

zondag 11 februari 2018 | gastvrouw Sofie Mulders

Sylvain De Bleekere

zondag 11 maart 2018 | gastheer Philippe Lepers

10.30 u. | Oranjerie Broeltuin

Hugo Claus 2008-2018

met Cees Nooteboom & Jan Vanriet

zondag 18 maart 2018 | gastheer Kevin Absillis

10.30 u. | Budafabriek

Jonge Gasten

David Pefko & Frederik Willem Daem

zondag 22 april 2018 | gastheer Dirk Leyman

10.30 u. | boekenhuis Theoria

PRIJS EN INSCHRIJVINGEN

vvk € 7 (incl. reservatiekosten) | add € 8 | -26 jaar € 5

reserveren via UiT in Kortrijk, 056 23 98 55

(beperkte plaatsen, drankje telkens inbegrepen)

MEER INFO

www.kortrijk.be/bibliotheek/hetpenhuis

www.facebook.com/hetpenhuis | www.schouwburgkortrijk.be

HET PENHUIS

Het Penhuis is aan zijn vijftiende seizoen toe. We gingen van start in het najaar van 2003. Het Penhuis wil de ontwikkelingen in de actuele literatuur en filosofie op de voet volgen. De volle aandacht voor artistieke kwaliteit is het uitgangspunt. We willen geen organisatie zijn die zich richt op literatuur- en filosofiekenners. Tegelijk willen we een lage drempel inbouwen en een ruime variatie brengen in het aanbod.

Het Penhuis is een niet-geïstitutionaliseerde vereniging, maar nauw verbonden met de Schouwburg Kortrijk, openbare bibliotheek Kortrijk en stad Kortrijk. De werking wordt hoofdzakelijk gedragen door vrijwilligers.

Het Penhuis programmeert vijf activiteiten per seizoen, op zondagvoormiddag. Er wordt daarbij telkens een dichter, een filosoof of een prozaïst uitgenodigd, die door een gastheer of – vrouw wordt geïnterviewd. Ook het publiek wordt nauw betrokken. Vragen stellen aan de uitgenodigde auteur is altijd mogelijk.

Iedereen is welkom.

Oranjerie Broeltuin, Kortrijk

SYLVAIN DE BLEECKERE ° 1950

BIOGRAFIE

Sylvain De Bleeckere is een gezaghebbend publicist over architectuur, beeldcultuur en filosofie van de religie.

Hij promoveerde aan de KULeuven met een dissertatie over Friedrich Nietzsche. Hij was docent aan het Hoger Architectuurinstituut (Campus Diepenbeek) en professor aan het Centrum voor Kerkelijke Studies in Leuven. Hij publiceerde o.a. 'De horizon van de tragische mens' en is co-auteur van twee boeken over Nietzsche. Zijn grootste passie is het medium film, zoals ook duidelijk blijkt uit zijn 'Levensbeschouwing democratisch belicht' uit 2015. Film kan ons leren naar het leven te kijken, te reflecteren en te beschouwen.

Ook literaire teksten zijn belangrijk voor hem.

Dostojewski's *Aantekeningen uit het ondergrondse* blijkt door zijn meerduidigheid één van zijn leidraadteksten. Andrej Tarkowski's film *Het offer* leerde hem als een kind kijken naar het leven. De film eindigt met het zontje dat op zijn rug onder de boom ligt. Voor het eerst spreekt hij.

Zijn enige woorden zijn: "In den beginne was het woord. Waarom papa?"

BIBLIOGRAFIE (een keuze)

bron: literatuurplein.nl/detail/persoon/sylvain-de-bleeckere/1532

bron: [www.menstis.be/blog/2015-01-10- Bibliografie/sdbbib.pdf](http://www.menstis.be/blog/2015-01-10-Bibliografie/sdbbib.pdf)

De levenswijsheid van de nostalgie,

in: Kunsttijdschrift Vlaanderen, jg. 65, 359, juni 2016, 14-17.

Das Gedächtnis als kreative Praxis einer transformativen Lesung der Weihnachtsgeschichte.

- En waar de sterre bleef stille staan von Gust van den Berghe, in: The Bible Revisited. Neue Zugänge im Film. (Film und Theologie. Schriftenreihe der Internationalen Forschungsgruppe, Film und Theologie' und der Katholischen Akademie Scherte. Reihe 29), herausg. Reinhold Zwick, Peter Hasenberg, 174-197. Marburg, Schüren, 2016.

Iedereen Gelukkig (Nic Balthazar). Over de strijd tegen depressie en burn-out. Educatief filmdossier voor onderwijs en vorming. Brussel, KFD, 2016.

Levensbeschouwing democratisch belicht. Kalmthout, Pelckmans, 2015.

Silence Resonating in the Cinematographic Space, in: Freek L. Bakker, Mathilde van Dijk, Leo van der Tuin, Marjeet Verbeek (eds.), Blessed are the Eyes that Catch Divine Whispering. Silence and Religion in Film. (Film und Theologie Band 28. Schriftenreihe der Internationalen Forschungsgruppe 'Film und Theologie' und der Katholischen Akademie Schwerte). Marburg, Schüren, 2015, 52-67.

De Behandeling (Hans Herbots). Scholendossier.

Gent, School at the Movies, 2015.

Brabançonne (Vincent Bal). Scholendossier. Gent, School at the Movies, 2015

Melancholie en apocalyptiek. Een beschouwing bij Melancholia van Lars von Trier, in: Marcel Bernard, Wessel Stoker (red.), Apocalyps in kunst. Ondergang als loutering? Zoetermeer, Meinema, 2014, 81-90.

La Voleuse des livres (Brian Percival). Scholendossier.

Bruxelles, 20th Century Fox, 2014.

The Book Thief (Brian Percival). Scholendossier. Brussel, 20th Century Fox, 2014.

Mr. Peabody & Sherman (Rob Minkoff). Scholendossier.

Brussel, 20th Century Fox, 2014.

Het beloofde land | Altiora Averbode, 2014

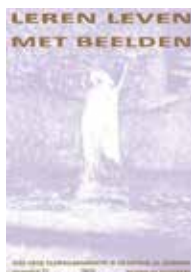
Leren filosoferen | Pelckmans, I, 2002

Media en spiritualiteit | Davidsfonds vzw, 1996

Landschappen van Nietzsche | Pelckmans, 1994

Het licht van de schepping | Altiora, 1992

De horizon van de tragische mens | De Nederlandsche boekhandel, 1984

Raadpleeg zeker eens de online catalogus van de Kortrijkse (buurt)bibliotheken om nog ander werk over en door Sylvain De Bleekere te ontdekken: <http://kortrijk.bibliotheek.be>

DE KEUZE VAN... PHILIPPE

Ik recenseerde nog niet zo lang geleden *Levensbeschouwing democratisch belicht* en gaf na de samenvatting de volgende beoordeling:

“Het lijkt me duidelijk dat De Bleeckere in dit boek zijn diepste inzichten in het leven en onze cultuur heeft willen doorgeven. Hij is daarbij onmiskenbaar geïnspireerd door Nietzsches *De geboorte van de tragedie*. De voor de hand liggende kritiek dat het hier ook gaat om een boek, om woorden en om redeneringen, lijkt De Bleeckere te hebben willen anticiperen door een eerder meditatieve stijl en een soort circulaire opbouw met veel hernemingen.

Er zijn ook heel wat uitweidingen, vooral geïnspireerd door films. Dit boek zet aan tot ernstige bezinning en kan voor velen een bron van inspiratie betekenen. Voor anderen zal het misschien wat hoogdravend overkomen. Zij zullen betogen dat De Bleeckere de indruk geeft zelf over een ‘Alziend Oog’ te beschikken als hij meent de Europese geschiedenis in een drieledig schema te kunnen samenvatten en dat hij het tragische tijdperk der Grieken idealiseert.

Sommige zaken zijn misschien ook niet zo duidelijk. Is het contemplatiegebeuren nu een puur mentaal gebeuren of is een reëel contact met de tastbare wereld juist noodzakelijk? Is een toeschouwer toch niet primair passief (vs. de ‘acteur’)? Is de democratie zoals wij die kennen juist niet voortgekomen uit de cultuur die De Bleeckere bestrijdt? Wordt ook de cinematografie niet geïdealiseerd als we bedenken dat de meeste films van inferieure kwaliteit zijn en het bekijken ervan voor velen niet veel meer is dan oppervlakkig, passief amusement dat niet bepaald gemeenschapsvormend werkt? Is de mens in de eerste plaats een actief zin-scheppend wezen of moet hij eerder ontvankelijk zijn voor een soort schenkend gebeuren dat aan alle menselijke activiteit voorafgaat?

Wat we in ieder geval na de lectuur moeten onthouden is dat ‘levensbeschouwing’ nooit een puur rationele, noch individuele kwestie kan zijn.”

RUIMTE VOOR BELEDIGING: EEN DEMOCRATISCHE BREUKLIJN TUSSEN DE ISLAM EN HET CHRISTENDOM

bron: Knack, 29/01/2015, Sylvain De Bleeckere

www.knack.be/nieuws/belgie/ruimte-voor-belediging-een-democratische-breuklijn-tussen-de-islam-en-het-christendom/article-opinion-529037.html

‘Achter de radicaal tegengestelde reacties tussen het westerse publiek met een christelijke culturele achtergrond en het publiek met een islamidentiteit blijft zich een cultuurdrama afspelen’, schrijft Sylvain De Bleeckere. ‘Christenen hebben leren omgaan met spot en belediging omdat hun profeet zelf ook tot in zijn diepste wezen spot en belediging heeft gekend.’

De naschokken van de maatschappelijk aardbeving met als epicentrum Parijs zullen nog lang voelbaar blijven. De terroristische aanslag van twee moslimfundamentalisten op de redactie van Charlie Hebdo op 7 januari 2015 heeft een enorme impact. De kracht ervan werkt door in twee tegengestelde richtingen.

De ene richting leidde tot de spontane miljoenendemonstratie op zondag 11 januari. Het was een nog nooit eerder geziene demonstratie van eensgezindheid van burgers, geflankeerd door tal van vooral Europese politici. De waarden vrijheid, persvrijheid, democratie motiveerden de ontelbare betogers in de straten van de stad waar zich in 1789 de Franse Revolutie heeft afgespeeld. Maar daar bleef het niet bij. Na de persvoorstelling op 13 januari van het nieuwe nummer van Charlie Hebdo met op de cover een grote Mohammedcartoon, wilden miljoenen mensen een exemplaar. Een jonge man getuigde dat hij het later aan zijn kinderen wilde tonen.

TEGENREACTIE

Na die publicatie kwam de tegenreactie op gang in diverse moslimlanden. De imams mobiliseerden gelovigen van Tsjetsjenië tot Iran, Pakistan, Afghanistan enzovoort. De Iraanse overheid verbood direct een krant die een foto had durven publiceren van George Clooney tijdens de uitreiking van zijn Golden Globe, waarbij de steracteur de badge ‘Je suis Charlie’ droeg.

Hier en daar werden poppen die Charlie Hebdo voorstelden, in brand gestoken. In de westerse nieuwsmedia ontsponnen zich debatten waarin moslims enerzijds de moordende aanslag veroordeelden, maar anderzijds ook de cartoons afwezen met het argument dat het niet kan dat men de religieuze gevoelens van gelovigen beledigt. Het bleef bij een dovemansgesprek waarbij ieder rond zijn eigen standpunt rondjes draaide.

CULTUURDRAMA

Achter de radicaal tegengestelde reacties tussen het westerse publiek met een christelijke culturele achtergrond en het publiek met een islamidentiteit blijft zich een cultuurdrama afspelen. Het handelt over de betekenis van beelden en het oeroude beeldenverbod. Dat laatste gaat terug op het verbod in de joodse Thora, door de christenen het Oude Testament genoemd, en het is ook diep doorgedrongen in de islam.

Dat godsdienstige verbod leert dat mensen het heilige, het goddelijke absoluut niet mogen verbeelden. Alleen woorden zijn in staat om de naam en de geopenbaarde woorden van de godheid, vastgelegd in het heilige boek, in de samenleving te vertegenwoordigen. De afbeelding is dus zonder meer een ongeoorloofde opstand tegen God zelf, zijn vertegenwoordigers en zijn gelovigen.

DRAMATISCHE CONFRONTATIE

Dat geldt in nog in veel hogere mate wanneer die afbeelding bovendien nog de spot drijft met God en, in het geval van de islam, met diens profeet Mohammed. In de dramatische confrontatie met Charlie Hebdo reageerden ontelbare moslims, al dan niet georkestreerd, met hevige emoties. Ze voelden en voelen zich beledigd. Die emotie onthult de diepe cesuur tussen de westerse samenleving en de islamsamenleving.

GETROKKEN DEGENS OF GELADEN PISTOLEN

Een persoon kan een andere persoon beledigen. Daar wisten de mannen in het verleden alles van. De herinnering aan duellisten die 'de belediging' beslechtten met getrokken degens of geladen pistolen, verschijnt nog in historische films. Maar kan een beeld bijvoorbeeld de profeet beledigen? Dan rijst de moeilijke vraag waar die zich bevindt. In de hemel? Maar waar is die te vinden?

Hier raken we het eigenlijke conflict. De gelovige moslims overschatten het beeld, ze geven er een metafysische of bovennatuurlijk statuut aan door te denken dat de prent of het beeld daadwerkelijk vat heeft op de afgebeelde hemelse figuur. In feite herhalen ze de metafysische kritiek van de Oud-Griekse Plato die stelde dat aardse beelden niet geschikt zijn om het bovennatuurlijke te presenteren.

PRIKKELENDE BEELDEN

Net zoals Plato, vergeten de beledigde moslims nog steeds dat beelden een menselijke expressie zijn met diepe wortels in de verbeeldingskracht die de mens zo menselijk maakt.

Een beeld is maar een beeld, ook een cartoon; een beeld prikkelt en stimuleert het denken in tal van richtingen, ook de kritische en emancipatorische richting. Dat weet het christendom met zijn wortels in het profetische jodendom.

BESPOTTING VAN JEZUS AAN HET KRUIS

De evangelies getuigen daarvan. Jezus spreekt over de relativiteit van godsdienstige wetten en geboden wanneer hij stelt dat de wetten er zijn voor de mensen en niet omgekeerd, een fundamentele gedachte waar de westerse democratieën nog iedere dag mee worstelen. Maar er is nog meer. De herinnering aan de profeet Jezus onthoudt dat hij er niet voor terugdeinsde om het heilige zelf, de Tempel, kritisch te bevragen. En dan is er nog de herinnering aan de bespottung van Jezus aan het kruis door de Romeinse omstanders.

HEMELS BESTAAN

Die herinnering werd niet alleen bewaard via de Bijbelteksten, maar ook via afbeeldingen. In ieder kerkgebouw hangen immers de veertien taferele van de kruisweg. Het tiende tafereel toont hoe de lachende soldaten de kleren van de gekruisigde verdelen. Christenen hebben leren omgaan met spot en belediging omdat hun profeet zelf ook tot in zijn diepste wezen spot en belediging heeft gekend.

De beelden, voorgelezen of uitgebeeld, helpen de christenen om zich niet beter te wanen dan hij die hen inspireert en motiveert, en die ze vanuit die inspiratie 'de Zoon van God' noemen. Die bezit nooit een volledig zuiver hemels bestaan. Hij heeft wegens de herinnering aan zijn kruisweg altijd een aardse, menselijke kant.

POSTTRAUMATISCHE COVER VAN CHARLIE HEBDO

Een dergelijk menselijk lot heeft de profeet Mohammed niet ondergaan. De beeldende herinnering aan hem gaat praktisch volledig op in de woorden van de islamprofeet. Wanneer op de eerste, posttraumatische cover van Charlie Hebdo boven de cartoon van de islamprofeet de woorden 'Tout est pardonné' staan getekend, dan weerklinkt daarin de echo van de christelijke profeet aan het kruis.

In dat tafereel, dat beeld van het kruis, hebben christelijke gelovigen zich altijd herkend, niet alleen als gelovigen, maar ook en vooral als mensen die zelf worden geconfronteerd met het grote of kleine drama van hun bestaan. Tot dat drama behoort ook de spot en de belediging, meestal door het lot zelf voortgebracht.

RUIMTE VOOR RELATIVERING

Is dat dramatische lot dikwijls niet de eigenlijke bron van belediging? In een democratische samenleving en cultuur heerst er ruimte voor relativering in woord en beeld op alle vlakken. Juist die scheidt een open ruimte waarin, hoe vreemd het ook klinkt, eerbied en respect kunnen groeien. Respect en eerbied moeten altijd worden gewonnen en verdiend. Denk aan hoe de Amerikaanse, christelijk gemotiveerde Civil Rights Movement, de belangrijkste democratische beweging in het westen van de twintigste eeuw, sterk en krachtig is geworden door de geweldloze omgang met spot, vernedering en belediging.

Daaraan herinnert de nieuwe biopic Selma die weldra ook bij ons in de bioscoop zal te zien zijn. Het drama, de kruisiging, van Charlie Hebdo laat zien hoe de moderne democratie diepe wortels heeft in de rijke beeldende erfenis van het christendom. Die gaat wonderwel samen met de erfenis van de Oud-Griekse kunst van de tragedie, ontstaan als exponent van het Atheense experiment van de democratie.

Het was de allereerste school in de kunst van de belediging. Zo schiep een agorische ruimte om met belediging humaan om te gaan en aldus een democratische samenleving op te bouwen.

© Sylvain De Bleeckere

GASTHEER PHILIPPE LEPERS ° 1959

BIOGRAFIE

Philippe Lepers is doctor in de wijsbegeerte. Hij promoveerde aan de Radboud Universiteit Nijmegen. en is godsdienstwetenschapper en filosoof. Momenteel is hij werkzaam als lector aan de VIVES Hogeschool in West- Vlaanderen.

Hij publiceerde een reeks boeken en stukken, vooral over Baudrillard, Nietzsche, Borges en zingingproblematiek.

In 2009 verscheen zijn opmerkelijke boek 'Baudrillard, leven na de orgie'. Een jaar later publiceerde hij 'Godzijdank. Reflecties over het voortbestaan van God in de taal van alledag'. Recentelijk verscheen een nieuw boek 'Idioot, egoïst of edelste der mensen. Nietzsche over Jezus.'

Voor Het Penhuis interviewde hij de filosofen Herman De Dijn, Ann Van Sevenant, Roland Breur, Johan Braeckman, Marc Van Den Bossche, Philippe Van Parijs, Ann Meskens, Marc De Kesel, Jan Verplaetse, Jean Paul Van Bendegem, Erik Oger, Ulrich Libbrecht en Tinneke Beeckman.

BIBLIOGRAFIE (een keuze)

Godzijdank

Baudrillard, leven na de orgie

Genie vs. God

Edelste mens, grote egoïst of idioot?: Nietzsche over Jezus

Vorig seizoen interviewde Philippe Lepers Tinneke Beekman in Het Penhuis - 12 maart 2017 © Gie Devos

VOLGENDE KEER IN HET PENHUIS

HOMMAGE HUGO CLAUS 2008-2018 MET CEES NOOTEBOOM EN JAN VANRIET

zondag 22 april 2018 | Boekenhuis Theoria

Cees Nootboom (°1933) is de auteur van een wereldwijd vermaard en gelauwerd oeuvre. Hij ontving o.a. de Jan Campert - Prijs, de Bordewijkprijs, de Constantijn Huygensprijs, Aristeionprijs (Europese Literatuurprijs), de Goethe – Prijs, de P.C.Hooft – Prijs, de Prijs der Nederlandse Letteren, de Gouden Uil, Literaturpreis der Konrad-Adenauer-Stiftung en de Bob den Uyl – Prijs. Zijn werk is vertaald in meer dan dertig talen. Sinds 1955 publiceert hij. In alle schrijfdisciplines leverde hij meesterwerken af. Nootboom is een buitenstaander, een waarnemer, een nieuwsgierige en hartstochtelijke reiziger, een avontuurlijke kosmopoliet. Hij is één van de belangrijkste hedendaagse schrijvers.

Jan Vanriet (°1948) is dichter en beeldend kunstenaar. Hij verwierf eveneens grote bekendheid in binnen- en buitenland. Hij is een uitzonderlijk schilder. Vooral als aquarellist bereikte zijn werk grote hoogtes. De verf wordt steeds beredeneerd, nooit uitbundig aangebracht. Zijn schilderstijl is uniek en herkenbaar. Zijn manier van schilderen wisselt harmonieus af met het getekende. Daarnaast publiceerde hij een tiental boeiende en verfijnde dichtbundels waarin de kracht van de beelden bij de lezer nazindert.

De gastheer is Kevin Absillis.

Cees Nootboom © Effigie Agence Opale

Jan Vanriet © Hans Vercauter

LAATSTE ONTMOETING IN HET PENHUIS 2017-2018

JONGE GASTEN

zondag 22 april 2018 | Boekenhuis Theoria

DAVID PEFKO (°1983)

Hij debuteerde in 2009 met de roman 'Levi Andreas'. Twee jaar later verscheen zijn tweede roman, 'Het voorseizoen', waarvoor hij de Gouden Boekenuil kreeg. Pefko publiceerde onder meer verhalen in Tirade, Hollands Maandblad, Das Magazin, De Morgen, Vrij Nederland en NRC Handelsblad. Recentelijk verscheen de opmerkelijk roman 'Daar komen de vliegen'. Een zenuwslopend en ontroerend familiedrama, een roman over schuld en boete, over onwrikbaar vertrouwen en sluimerend ongeloof, over eeuwigdurend afscheid.

FREDERIK WILLEM DAEM (°1988)

Hij publiceerde verhalen in onder andere Das Magazin, Revisor, De Gids en Oogst, waarvan hij medeoprichter is. Voor de monografie van beeldend kunstenaar Rinus Van De Velde werd zijn werk in het Duits, Engels en Frans vertaald. Met zijn debuut in boekvorm, een verhalenbundel 'Zelfs de vogels vallen' (2015) won hij meteen de Debuutprijs 2016. Daarin laat hij een gevarieerd staaltje van zijn rijke verbeelding en onmiskenbare literaire talent zien, aldus de jury van deze prijs. Hij hanteert een heel eigentijdse stijl die aansluit bij het audiovisuele dat vandaag onze leefwereld beheerst.

Gastheer is Dirk Leyman.

Frederik Willem Daem © Stephan Vanfleteren

David Pefko © Bert Nienhuis 2016

Openbare Bibliotheek
Leiestraat 30 - 8500 Kortrijk
056 27 75 00 - bibliotheek @ kortrijk.be
www.kortrijk.be/bibliotheek